

1. Biserica Ortodoxă, fiind Biserica Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească, crede cu tărie, în conștiința ei eclesială profundă, că ocupă un loc central în promovarea unității creștine în lumea contemporană.
2. Biserica Ortodoxă își fundamentează unitatea pe faptul întemeierii sale de către Domnul nostru Iisus Hristos și pe comuniunea în Sfânta Treime și în Sfintele Taine. Această unitate se exprimă prin succesiunea apostolică și prin tradiția patristică și este trăită până astăzi în sânul ei. Biserica Ortodoxă are misiunea și datoria să transmită și să propovăduiască întregul adevăr cuprins în Sfânta Scriptură și Sfânta Tradiție, ceea ce conferă Bisericii caracterul ei universal.
3. Responsabilitatea Bisericii Ortodoxe pentru unitate, precum și misiunea ei universală au fost exprimate de Sinoadele Ecumenice. Acestea au subliniat, în special, legătura indisolubilă care există între dreapta credință și comuniunea sacramentală.
4. Biserica Ortodoxă, care se roagă neîncetat „*pentru unirea tuturor*”, a cultivat întotdeauna dialogul cu cei care s-au separat de ea, cu cei de aproape și cu cei de departe, a condus chiar cercetarea contemporană a căilor și a mijloacelor de restaurare a unității celor care cred în Hristos și a participat la Mișcarea Ecumenică încă de la apariția acesteia, contribuind la formarea și la dezvoltarea ei ulterioară. De altfel, datorită spiritului ecumenic și filantropic care o caracterizează, cerând după porunca divină, „*ca toți oamenii să se mântuiască și la cunoștința adevărului să vină*” (1 Timotei 2, 4), Biserica Ortodoxă s-a străduit întotdeauna pentru refacerea unității creștine. Astfel, participarea ortodoxă la mișcarea pentru restaurarea unității cu ceilalți creștini în Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească nu este deloc împotriva naturii și istoriei Bisericii Ortodoxe, ci constituie expresia constantă a credinței și a tradiției apostolice în condiții istorice noi.
5. Dialogurile teologice bilaterale actuale ale Bisericii Ortodoxe și participarea sa la Mișcarea Ecumenică se sprijină pe însăși conștiința Ortodoxiei și pe spiritul ei ecumenic, cu scopul de a căuta, pe baza credinței și a tradiției Bisericii primare a celor șapte Sinoade Ecumenice, unitatea pierdută a creștinilor.
6. Potrivit naturii ontologice a Bisericii, unitatea sa nu poate fi tulburată. Biserica Ortodoxă acceptă denumirea istorică a altor biserici și confesiuni creștine eterodoxe, fără a fi în comuniune cu ele, dar crede că relațiile ei cu acestea trebuie să se sprijine pe clarificarea, cât mai repede și cât mai obiectiv posibil, a întregii lor eclesiologii și, în special, a învățaturii lor generale despre Taine, har, preoție și succesiune apostolică. Astfel, ea are o abordare favorabilă, atât din motive teologice, cât și pastorale, față de dialogul teologic la nivel bilateral și multilateral cu ceilalți creștini și, de o manieră mai generală, față de participarea la Mișcarea Ecumenică contemporană, având convingerea că pe calea dialogului ea aduce o mărturie dinamică a plenitudinii adevărului în Hristos și a comorilor sale duhovnicești tuturor celor care se află în afara ei, cu scopul de a netezi calea spre unitate.
7. În spiritul celor de mai sus, toate Sfintele Biserici Ortodoxe locale participă astăzi activ la dialogurile teologice oficiale și, majoritatea dintre ele, în diferite organisme intercreștine naționale, regionale și internaționale, în pofida crizei profunde prin care trece Mișcarea Ecumenică. Această activitate multidimensională a Bisericii Ortodoxe izvorăște din sentimentul responsabilității și din convingerea că înțelegerea reciprocă și cooperarea sunt esențiale „*pentru a nu pune piedică Evangheliei lui Hristos*” (1 Corinteni 9, 12).
8. Desigur, purtând dialoguri cu ceilalți creștini, Biserica Ortodoxă nu ignoră dificultățile unei asemenea acțiuni; mai mult, ea cunoaște obstacolele ce se ridică în calea unei înțelegeri comune a tradiției Bisericii primare și nădăjduiește că Sfântul Duh, care *constituie întregă instituția Bisericii* (stihira vecerniei Rusaliilor), va plini

pe cele cu lipsă (rugăciune la hirotonie). În acest sens, în relațiile sale cu ansamblul lumii creștine, Biserica Ortodoxă nu se sprijină numai pe puterile omenești ale celor care poartă dialogurile, ci mai ales pe călăuzirea Sfântului Duh în harul Domnului, Care S-a rugat ca „*toți să fie una*” (Ioan 17, 21).

9. Dialogurile teologice bilaterale actuale, anunțate de către Conferințele panortodoxe, sunt expresia hotărârii unanime a tuturor Preasfintelor Biserici Ortodoxe locale, care sunt chemate să participe activ și continuu la desfășurarea lor, pentru ca astfel mărturia unanimă a Ortodoxiei spre slava lui Dumnezeu Celui în Treime să nu fie împiedicată. În cazul în care o Biserică locală decide să nu-și desemneze reprezentați la un dialog sau la o întrunire anume, iar dacă această decizie nu este luată la nivel panortodox, atunci dialogul continuă. Absența unei Biserici locale trebuie, în orice caz, să fie discutată în cadrul unei comisii ortodoxe pentru dialog înainte de începerea dialogului sau a întrunirii în cauză, pentru a exprima solidaritatea și unitatea Bisericii Ortodoxe. Dialogurile teologice bilaterale sau multilaterale trebuie să se supună evaluărilor periodice la nivel panortodox.
10. Problemele care apar pe parcursul discuțiilor teologice din Comisiile teologice mixte nu constituie întotdeauna justificări suficiente pentru revocarea unilaterală de către vreo Biserică Ortodoxă locală a reprezentanților ei sau pentru întreruperea definitivă a participării ei la dialog. Retragerea din dialog a vreunei Biserici trebuie să fie evitată, de regulă, depunându-se eforturile necesare la nivel interortodox pentru restabilirea reprezentativității complete a Comisiei teologice ortodoxe angajate în dialogul respectiv. Dacă una sau mai multe Biserici Ortodoxe locale refuză să participe la întrunirile Comisiei mixte teologice a unui dialog anume din motive eclesiologice, canonice, pastorale sau morale, Biserica sau acele Biserici trebuie să comunice în scris refuzul lor Patriarhului Ecumenic și tuturor Bisericilor Ortodoxe, potrivit practicii panortodoxe. În timpul consultării panortodoxe ulterioare, Patriarhul Ecumenic va urmări consensul celorlalte Biserici Ortodoxe pentru a se putea întreprinde tot ceea ce este necesar, inclusiv o reevaluare a procesului unui dialog teologic, în cazul în care se va considera, prin unanimitate, ca fiind necesară.
11. Metodologia urmată în timpul desfășurării dialogurilor teologice are drept scop rezolvarea diferențelor teologice care au fost moștenite din trecut sau a eventualelor diferențieri apărute mai recent și căutarea elementelor comune ale credinței creștine. Ea presupune și informarea corespunzătoare a întregii Biserici (pleromei) despre evoluția diferitelor dialoguri. În cazul imposibilității depășirii vreunei diferențe teologice precise, dialogul teologic poate continua după ce a fost înregistrat dezacordul constatat în privința acelei probleme punctuale și comunicându-se despre acest dezacord tuturor Bisericilor Ortodoxe locale în vederea luării măsurilor care se impun.
12. Este evident că în timpul desfășurării dialogurilor teologice, scopul comun al tuturor este restabilirea finală a unității în credința cea adevărată și în iubire. Însă deosebirile teologice și eclesiologice existente permit desigur o oarecare ierarhizare în ceea ce privește obstacolele care stau în calea realizării scopului stabilit la nivel panortodox. Specificul problemelor fiecărui dialog bilateral presupune diferențierea metodologiei de urmat în fiecare caz; dar nu și o diferențiere în ceea ce privește scopul, deoarece scopul este unitar în toate dialogurile.
13. Cu toate acestea, în caz de necesitate, se impune un efort de coordonare a activității diferitelor Comisii teologice interortodoxe, cu atât mai mult cu cât unitatea existentă a Bisericii Ortodoxe trebuie să se descopere și să se manifeste și în cadrul acestor dialoguri.

14. Finalizarea oricărui dialog teologic anunțat oficial corespunde încheierii lucrării Comisiei teologice mixte corespunzătoare; iar atunci, Președintele Comisiei interortodoxe înaintează un raport Patriarhului Ecumenic, care, în acord cu Întâistătorii Bisericilor Ortodoxe locale, anunță încheierea dialogului. Niciun dialog nu este considerat încheiat înainte de a fi anunțat ca atare printr-o astfel de hotărâre panortodoxă.
15. În cazul încheierii cu succes a lucrărilor unui dialog teologic, hotărârea luată la nivel panortodox de restabilire a comuniunii eclesiale trebuie să se bazeze pe unanimitatea tuturor Bisericilor Ortodoxe locale.
16. Unul din principalele organisme ale Mișcării Ecumenice contemporane este Consiliul Mondial al Bisericilor (CMB). Anumite Biserici Ortodoxe au fost membre fondatoare ale acestui Consiliu și, mai apoi, toate Bisericile Ortodoxe locale au devenit membre. CMB este un organism intercreștin structurat, în pofida faptului că nu reunește în cadrul său toate bisericile și confesiunile creștine eterodoxe. În același timp, există și alte organizații intercreștine și organisme regionale, precum Conferința Bisericilor Europene (KEK), Consiliul Ecumenic al Bisericilor din Orientul Mijlociu și Consiliul Panafrican al Bisericilor. Acestea, alături de CMB, îndeplinesc o misiune importantă pentru promovarea unității lumii creștine. Biserica Ortodoxă a Georgiei și cea a Bulgariei s-au retras din Consiliul Mondial al Bisericilor, prima în 1997, iar a doua în 1998, fiindcă aveau o părere proprie despre activitatea Consiliului Mondial al Bisericilor și, drept urmare, ele nu participă la activitățile intercreștine desfășurate de CMB și de alte organizații intercreștine.
17. Bisericile Ortodoxe locale, membre ale CMB, participă pe deplin și în mod egal la organismul Consiliului Mondial al Bisericilor și contribuie, prin toate mijloacele care le stau la dispoziție, la promovarea coexistenței pașnice și a colaborării cu privire la principalele provocări socio-politice. Biserica Ortodoxă a primit favorabil decizia CMB de a răspunde la solicitarea sa referitoare la constituirea unei Comisii speciale privind participarea ortodoxă la CMB, conform mandatului Conferinței interortodoxe de la Tesalonic (1998). Criteriile fixate de Comisia specială, care au fost propuse de ortodocși și au fost acceptate de către CMB, au dus la constituirea unui Comitet permanent de colaborare și de consens, au fost ratificate și încorporate în Statutul și în Regulamentul de funcționare ale CMB.
18. Biserica Ortodoxă, fidelă eclesiologiei sale, identității structurii sale interne și învățaturii Bisericii primare a celor șapte Sinaode Ecumenice, participând la organismul CMB, nu acceptă nicidecum ideea egalității confesiunilor și în niciun caz nu poate concepe unitatea Bisericii ca pe un compromis interconfesional. În acest spirit, unitatea căutată în cadrul CMB nu poate fi produsul exclusiv al acordurilor teologice, ci și al unității de credință păstrată în Sfintele Taine și trăită în Biserica Ortodoxă.
19. Bisericile Ortodoxe membre consideră drept o condiție *sine qua non* pentru participarea la CMB respectarea articolului fundamental al Constituției CMB, potrivit căruia pot fi membri numai cei care cred în Domnul Iisus Hristos ca Dumnezeu și Mântuitor, potrivit Scripturilor, și mărturisesc pe *Dumnezeu cel în Treime, Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt*, potrivit Simbolului Niceo-constantinopolitan. Ele (Bisericile Ortodoxe membre ale CMB n. tr.) au convingerea profundă că premisele eclesiologice ale *Declarației de la Toronto* (1950), intitulată „*Biserica, bisericile și Consiliul Mondial al Bisericilor*”, sunt de o importanță capitală pentru participarea ortodoxă la acest Consiliu. Este de la sine înțeles, prin urmare, că CMB nu este și în nici un caz nu trebuie să devină o „supra-biserică”. „*Scopul Consiliului Mondial al Bisericilor nu este acela de a negocia unirea între biserici – lucru ce-l pot face numai bisericile*

însele din proprie inițiativă – ci să realizeze un contact viu între biserici, să promoveze studiul și dezbateră problemelor ce privesc unitatea Bisericii. Nicio biserică nu este obligată să își modifice eclesiologia, după accederea la Consiliu... Mai mult, din includerea în Consiliu, nu rezultă că fiecare Biserică este obligată să vadă celelalte biserici ca biserici în adevăratul și deplinul sens al cuvântului” (Declarația de la Toronto, §2).

20. Perspectivele dialogurilor teologice ale Bisericii Ortodoxe cu ansamblul lumii creștine sunt întotdeauna determinate pe baza principiilor eclesiologiei ortodoxe și a criteriilor canonice ale tradiției bisericești deja constituite.
21. Biserica Ortodoxă dorește să susțină lucrarea *Comisiei pentru Credință și Constituție* și urmărește cu viu interes contribuția teologică a acesteia adusă până în prezent. Ea evaluează pozitiv textele teologice editate de aceasta, prin contribuția valoroasă a teologilor ortodocși, ceea ce reprezintă o etapă importantă în Mișcarea Ecumenică pentru apropierea dintre creștini. În același timp, Biserica Ortodoxă are rezerve în ceea ce privește unele aspecte fundamentale legate de credință și constituție, pentru că bisericile și confesiunile non-ortodoxe s-au abătut de la adevărata credință a Bisericii celei Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească.
22. Biserica Ortodoxă condamnă orice tentativă de dezbinare a unității Bisericii, din partea unor persoane individuale sau a unor grupuri, sub pretextul păstrării sau a unei presupuse apărări a Ortodoxiei autentice. După cum mărturisește întreaga viață a Bisericii Ortodoxe, păstrarea credinței ortodoxe autentice este asigurată numai prin sistemul sinodal, care constituie dintotdeauna, în sânul Bisericii, cea mai înaltă autoritate în aspecte de credință și reguli canonice (canonul 6 al Sinodului II Ecumenic).
23. Biserica Ortodoxă are o conștiință comună a necesității dialogului teologic intercreștin. De aceea și consideră că este necesar ca acest dialog să fie totdeauna însoțit de mărturia în lume prin acțiuni de înțelegere reciprocă și iubire, care să exprime „*bucuria negrăită a Evangheliei*” (1 Petru 1, 8), excluzând orice act de prozelitism, uniație sau altă acțiune de antagonism confesional provocator. În acest spirit, Biserica Ortodoxă consideră că este important ca toți creștinii, inspirați de principiile fundamentale comune ale Evangheliei, să încerce să dea un răspuns unanim și solidar, bazat pe modelul omului nou în Hristos, la problemele spinoase ale lumii contemporane.
24. Biserica Ortodoxă este conștientă de faptul că mișcarea pentru restaurarea unității creștinilor ia forme noi, pentru a răspunde noilor situații și pentru a face față noilor provocări ale lumii contemporane. Este imperios ca Biserica Ortodoxă să continue să aducă mărturia ei în lumea creștină divizată, pe baza tradiției apostolice și a credinței sale.

Ne rugăm ca creștinii să lucreze în comun astfel ca să se apropie ziua în care Domnul va împlini speranța Bisericilor Ortodoxe și „*va fi o turmă și un păstor*” (Ioan 10, 16).